quo super illos agitata, ærumnosè ac pessimè interiret. Fecerunt ministri, quod iussi fuerant, & ita eam disposuerunt: Media verò nocte Angelus Domini venit, & à vinculis Glyceriam dissoluit, & illam faciei speciem, propter pellem detractam inhonestiorem factam, ita curauit, vt talis esset facies ipsa, qualem Deus effecerat. Postridiè verò manè Præses, cùm progressus esset, iussit ad se duci sanctam mulierem Glyceriam. Itaq; custos carceris, nomine Laodicius, cùm, patefactis foribus, eam solutam vidisset, neq; agnouisset, in desperationem venit, & seipsum interficere voluit. Illa verò: Caue, inquit, istud facias, sed tibi ipsi parcas: ego enim sum illa, quam tu quæris. Tum custos tremens, dixit: Miserere, quæso, mei, ne moriar. Credo in Deum illum, qui tibi opem tulit. At illa: Sequere igitur Christum, qui salutem affert. Tunc Laodicius Glyceriam eduxit, & eius vinculis ipse illigatus eam sequebatur. Id cùm Præses vidisset: Quidnam, inquit, istud est, quod fecisti, Laodici? Vbi est mulier illa, quæ deuincta tibi commissa fuit? Tum Laodicius: En tribunali assistit, quæ proxima nocte diuino lumine illustrata, insignem ac splendidam faciei speciem per manum Angeli à Deo missi recepit, & ab eodem vinculis exoluta fuit. Eius autem vincula, cum Dei miracula perspexerim, ipse accepi. Credo igitur id, quod ipsa credit, & eiusdem mortis volo fieri particeps.

Laodicius credit in Christum.

TVM Præses: Feriatur, inquit, iste, & capite priuetur. Sine, videamus, an illi Christus opem ferat. Ille verò cùm securi feriendus esset, hæc verba protulit: Tu Christianorum Deus, connumera me, quæso, cum serua tua Glyceria. Itaq; illa sic Deum orauit: Pater Domini nostri Iesu Christi, qui mortis dolorem dissoluisti, & captiuos liberâsti: tu, quæso, libera seruum tuum Laodicium, & da, vt in Christi tui confessione perficiatur, & illum in pace ad te collige. His auditis, Laodicius addidit, Amen. Cumq; hoc dixisset, securi percussus est, & eius corpus à Christianis sublatum fuit. Tum Præses ad Glyceriam conuersus, eam ita affatus est: Scis Glyceria, te patre natam, qui Romæ ter Consulatum gessit, & matre, quæ nihilo minus, quàm pater, & ipsa nobilis est. Dic igitur: Quisnam est iste, qui tibi opem affert? Christus, inquit Glyceria, mundi saluator, & Deus totius consolationis, qui mihi prandium misit in carcerem, & à vinculis me liberauit, & faciei meæ honestam speciem restituit: is, inquam, est adiutor meus. Hæc cùm audisset Præses, iussit ipsam feris obijci, & cum eis pugnare. Illa verò ad feras, quasi ad iucundissimas aliquas epulas accessit. XIII.

Capite plectitur.

SEDENTE igitur Præside, ingressa est Glyceria composito incessu, & hilari vultu, & stetit in medio stadio, Christum adiutorem suum expectans. Cumq; illa sic stetisset, ferarum præfectus repagula sustulit, & leæna ingenti corpore fremens exijt, quæ ad Glyceriam accurrit, & ad eius pedes reuoluta est. Tunc illa cùm oculos suos ad cœlum erexisset: Gratias, inquit, tibi ago Deus omnipotens, Deus patrum, Deus misericordiarum, qui agrestes ferâs mansuetiores effecisti ad diuinitatis tuæ potentiam comprobandam: qui aspera & difficilia, mihi lenia & plana reddidisti: qui arida loca aquarum multitudine compleuisti. Exaudi me Deus, & redde maligno Præsidi consilius ipsius congruentia. Da quęso, mihi, vt quæ tibi grata sunt, ea faciam, & mandata tua obseruem, quo venerandam coronam cum sanctis patribus assequar. Hæc cum dixisset, vox è cœlo demissa est, quæ dixit: Exaudiui orationem tuam: veni cum pace: patefactę sunt tibi fores regni cœlorum. Tunc alia quædam leæna in Glyceriam immissa fuit: quæ cum egressa esset, ipsam momordit, neq; morsus vestigium aliquod reliquit. Itaq; sancta illa bellatrix Glyceria, in veritatis confessione perfecta, obijt, leænæ illius morsu tacta. Tunc ferarum præfectus atq; educator repagulum sustulit, & feræ illæ tristes in stabulum suum redierunt. Præses verò illa ipsa hora hydropicus effectus, & in platea, omnibus rebus indigens, & alijs exemplo propositus, mortuus est. XIV.

Leæna mãsuescit corã Glyceria.

Feliciter S. Glyceria exit è vita. Ann. 175.

Præses miserè perit.

CVM verò beata Glyceria, beati martyrij confessione perfecta, obijsset, eius corpus Demetius episcopus accepit, & in loco quodam venerando prope vrbem reposuit. Cuius memoriam piè ac religiosè agimus decimo die mensis Maij, Deum precantes, vt eius socij esse cum gloria mereamur. Martyrium autem obijt S. Glyceria vna cum Laodicio, Antonino Imperatore & Sabino Præside: in nobis autem regnante Domino nostro Iesu Christo: cui gloria vna cum patre & Spiritu sancto in secula seculorum. Amen. XV.

Ex S. Glyceriæ ossibus iugiter vnguentum curandi vi præditum emanare solere, auctor est Nicephorus lib. 18. c. 32.

AN. 730. *HISTORIA DE OBITV VENERABILIS BEDÆ PRESBYTERI, AB EIVS QVODAM DISCIPVLO, VIRO DOCTO ET PIO, DOCTE ET PIE & fideliter conscripta. Habetur in peruetusto MS. codice, & in Baronio ad annum Domini 730.*

10. MAII. Missæ & orationes p defunctis. * *Deo dil.*

MVNVSCVLVM quod misisti, multum libenter accepi, multumq; gratanter literas tũæ deuotæ eruditionis legi, in quibus quod maximè desiderabam, Missas videlicet & orationes sacrosanctas pro* dilecto patre ac magistro Beda à vobis diligẽter celebrari reperi. Vnde delectat magis pro eius charitate, quam fretus ingenio, paucis sermonibus dicere, quo ordine migrârit è seculo, cùm etiam hoc te desiderâsse & poposcisse intellexi. I.

GRAVATVS equidem infirmitate, & maximè creberrimi anhelitus, & tamen penè sine dolore aliquo, ante diem a. resurrectionis Dominicæ, id est, ferè duabus hebdomadibus, & sic postea lætus & gaudens gratiasq; agens omnipotẽti Deo omni die & nocte, immò horis omnibus vsq; ad diem ascensionis Dominicæ, id est, [a] VII. Idus Maij vitam ducebat, & nobis suis discipulis quotidiè lectiones dabat: & * quicquid reliquum fuit diei, in psalmorum cantu, prout potuit, se occupabat: totam verò noctem lætus in orationibus & gratiarum actione Deo ducere studebat, nisi tantùm modicus somnus impediret. Iterumque autem euigilans, statim consueta scripturarum modulamina ruminabat, extensisque manibus, Deo gratias agere non est oblitus. Verè fateor, quia neminem vnquam alium oculis meis, vidi, nec auribus audiui tam diligenter gratias Deo viuo referre. O verè beatus vir! Canebat autem sententiam sancti Pauli Apostoli dicentis, Horrendum est incidere in manus Dei viuentis: & multa alia de sancta scriptura, in quibus nos à somno animæ exurgere præcogitando vltimam horam admonebat. Et in nostra quoque lingua, vt erat doctus in nostris carminibus, dicebat de terribili exitu animarum è corpore. Cantabat etiam antiphonas ob nostram consolationem & suam, quarum vna est: O rex gloriæ, Domine virtutum, qui triumphator hodie super omnes cœlos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, vsque, veritatis: alleluia. Cùm venisset autem ad illud verbum, Ne derelinquas nos orphanos, prorupit in lachrymas, & multum flebat. Et post horam cœpit repetere, quæ inchoauerat: & sic tota die faciebat. Et nos quidem audientes hæc, luximus cum illo & fleuimus. Altera vice legimus, altera plorauimus, immò cum fletu legimus. II.

[a] Hic mendum irrepsisse in numeri nota putat Baron. anno 731. § Ex hac quidem epistola.

* Hinc colligi possunt etiam superioris vitæ eius exercitia.

IN tali lætitia Quinquagesimales dies vsque ad diem præfatum deduximus, & ille multum gauisus est, & Deo gratias referebat, qui sic meruisset infirmari: & sæpe dicebat, Flagellat Deus omnem filium quem recipit: & sententiam Ambrosij: Non sic vixi inter vos, vt me pudeat viuere: sed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus. In istis autem diebus duo opuscula memoriæ digna, exceptis lectionibus, quas quotidiè accepimus ab eo, & cantum psalmorum, facere studuit: Id est, A capite Euangelij sancti Ioannis vsque ad eum locum, in quo dicitur: Sed hæc quid III.

Prouerb. 3.

Apud Paul. in vita Ambrosii.

quid sunt inter tantos? in nostram linguam ad vtilitatem Ecclesiæ Dei conuertit: & de libris Isidori Episcopi exceptiones quasdam, dicens: Nolo vt pueri mei mendacium legant, & in hoc post obitum meum sine fructu laborent. Cùm venisset autem tertia feria ante ascensionem Domini, cœpit vehementius ægrotare in anhelitu, & modicus tumor in suis pedibus apparuit: totum tamen illum diem docebat, & hilariter dictabat, & nonnunquam inter alia dixit: Discite cum festinatione, quia nescio quamdiu subsistam, & si post modicum tollat me factor meus. Nobis tamen videbatur, ne fortè exitum suum benè sciret. Et sic noctem in gratiarum actione peruigil duxit, & mane illucescente, id est, quarta feria præcepit diligenter scribi quæ cœperamus. Et hoc fecimus vsque ad tertiam horam. A tertia autem hora ambulauimus cum reliquijs Sanctorum, vt consuetudo illius diei poscebat: & vnus erat ex nobis cum illo, qui dixit illi: Adhuc capitulum vnum de libro, quem dictâsti, deest, & videtur mihi tibi difficile esse te plus interrogare. At ille inquit: Facile est: accipe tuum calamum & tempera, festinanterque scribe, & ille hoc fecit.

Iean. 6.

Nota antiquissimum vsum circumferendi sacras reliquias.

IV. A Nona hora dixit mihi: Quædam pretiosa in mea capsella habeo, id est, piper, oraria & incensa. Sed curre velociter, & adduc presbyteros nostri monasterij ad me, vt ego munuscula, qualia mihi Deus donauit, illis distribuam, & hoc cum tremore feci: & præsentibus illis locutus est ad eos, vnumquemq; monens & obsecrans pro eo Missas & orationes diligenter facere, & illi: Libenter, responderunt. Lugebant autem & flebant omnes, maxime autem in verbo quod dixerat, quia æstimaret quod faciem eius amplius non multum in hoc seculo essent visuri. Gaudebant autem de eo, quod dixit: Tempus est, si sic factori meo videtur, vt ad eum modò absolutus ex carne veniam, qui me quando non eram ex nihilo formauit. Multum tempus vixi, beneq; mihi pius iudex vitam meam præuidit. Tempus absolutionis meæ propè est: etenim anima mea desiderat regem meum Christum in decore suo videre. Sic & alia multa vtilitatis causa ad ædificationem nostram locutus, in lectica diem vltimum vsq; ad vesperum duxit.

En petit vir sanctus pro se defuncto orari.

V. Et præfatus puer *Wilberth adhuc dixit: Magister dilecte, restat adhuc vna † non descripta. At ille. Bene, inquit, consummatum est: veritatem dixisti. Accipe meum caput in manus tuas, quia multum me delectat sedere ex aduerso loco sancto meo, in quo orare solebam, vt & ego sedens patrem meum inuocare possim. Et sic in pauimento suæ casulæ decantans, Gloria patri & filio & Spiritui sancto &c. vltimum è corpore exhalauit spiritum, atq; vt sine dubio credendum est, quod pro eo, quia hîc semper deuotissimus in Dei laudibus laborauerat, ad gaudia desideriorum cœlestium anima eius ab angelis portaretur. Omnes autem, qui audire, vel videre obitum Bedæ patris nostri valebant nunquam se vidisse alium in tam magna deuotione atq; tranquillitate vitam suam finisse dicebant: quia sicut audisti, quousq; anima eius in corpore fuit, Gloria patri, & alia quædam ad gloriam Dei ce cinit, & expansis manibus Deo gratias agere non cessabat. Scire autem debes, quia adhuc multa narrari & scribi possunt de eo, sed nunc breuitatem sermonis ineruditio meæ linguæ facit. At tamen cogito, Deo adiuuante, ex tempore plenius de eo scribere, quæ oculis vidi, & auribus audiui.

** nomine Wilborch*
† Deest forte, pagina, aut aliud.
Migrat à corpore.

EIVSDEM BEATI VIRI VITA, AVTHORE IOANNE TRITHEMIO ABBATE SPANHEMENSI, LIB. III. DE VIRIS ILLVSTRIBVS Ordinis S. Benedicti, cap. 155.

I. BEDA monachus & presbyter in monasterio sanctorum Petri & Pauli Apostolorum in Anglia, vir doctus & sanctus, per sua studia toto notus in orbe, multa ad vtilitatem Ecclesiæ composuit volumina, de quibus in secundo libro iam fecimus mentionem. Hic in extremo natus orbis angulo, cùm esset puer septé annorum, sub magisterio Benedicti Abbatis in præfato monasterio nutriendus à parentibus traditur: in quo mirabiliter proficiens, Anglorum doctor clarissimus effulsit. Anno vitæ suæ 19. diaconus factus est, 30. presbyter, ex quo tempore vsq; ad vltimum vitæ suæ docere aut scribere non destitit, & sicut ipse per se fatetur, nihil illi dulcius erat, quàm diuinas legere sedulo & exponere scripturas. Huius doctrina tãto precio digna habita est, vt Sergius Papa ab vrbe Roma Ceolfrido Abbati eius scripserit in Angliã, petens eum & exhortans, vt sine omni contradictione famulum Dei Bedam ad limina destinaret Apostolorum, eo quod eius præsentia in arduis causis fidei Ecclesiæ Dei valde vtilis esset & necessaria. Iam enim fama eius se longe lateq; per orbem dispersérat. Ita iam celebre erat nomen eius, vt in quæstionibus enodandis indigeret eo sublimitas Romana. Et tantis planè condigna laus studiis, quippe qui ex eo tempore, quo legere poterat, à sacra lectione & studio minimè cessabat.

Beda puer septennis traditur monasterio.

Quantum ei fecerit Sergius Papa.

II. SEMPER mens deuota studijs occupatur salutaribus, quibus legit, scripsit vel docuit. Erat ei mos ex lectione vehementer accendi & compungi, ita vt sæpe inter legendum & docendum lachrymas calidas effunderet. Vnde post lectionem vel studium ad orationes sanctas doctor deuotus se contulit, sciens magis Dei gratia quam proprijs viribus ad scientiam peruenini scripturarum. O virum cunctis venerandum seculis, qui & mentis habitaculum orationibus, & Ecclesiam doctrinis illustrauit. Nullus vnquam nonnum Bedam vidit otiosum. Vehementissimè amore studij sacri æstuabat, ita vt ne ad momentum quidem potuerit esse ociosus. Cùm enim ad monasterium puer intrâsset, in tantùm studendo profecit, vt non solum in sacris scripturis, sed etiam in secularibus literis vltra omnes Angliæ doctores peritissimus euaserit. Scripsit de omnibus artibus, quas liberales vocant, tractatus plures atq; pulcherrimos. In extremo mundi, vt ita dicam, positus Græcam linguam magna ex parte didicit, & nec Hebraicæ penitus indulsit. Habuit multos egregios discipulos, quos suo studio & exemplo ad morem scripturarum inæstimabili feruore prouocabat. Nec solùm studijs, sed quod ijs amplius est, religione & sanctitate quos docuit fecit insignes. Fuit autem vir per omnia magnificus, scientia & morum honestate venerabilis. Charitate siquidem refulsit geminata sublimis, deuotione præcipuus, castimonia vitæ gloriosus.

Optimus studendi modus.

Multos habuit insignes discipulos.

III. ERAT autem decentis staturæ, incessu grauis, voce sublimis, ore facundus, vultu decorus, & quædam mixta iucunditati seueritas. Vnde bonis & deuotis erat affabilis, superbis autem & negligentioribus terribilis. Se ita mansuetum & humilem cunctis exhibuit, vt in toto monasterio vix haberet æqualem. Quicquid autem studẽdo & meditando de scripturis potuit apprehendere, sine inuidia communicabat ijs, quos idoneos viderat, & in amore scientiæ salutaris flagrantes. De tota Anglia viri confluebant ad eum, cupientes sub eius magisterio & morum & scientiæ scripturarum incrementa suscipere. Nam eius conuersatio, intuentibus norma totius religionis erat & honesti. Et quid multis nitar sermonibus? talis ac tantus erat vir iste sacratus, vt omnis laus eius virtutibus sit prorsus inferior. O vtinam tale iam studium amarent monachi: quam felix esset status religionis. Amator veræ scientiæ erat is, de quo loquimur: qui non bathologiam, sed virtutem in studio quærebat. Non incuriosi fuit, sed dulcis eloquij.

Eius humilitas & mãsuetudo.

TANDEM post multos labores, quos scribendo & docendo impenderat, animo toto suspirans ad patriam, in debilitatem incidit, continuisq; septem hebdomadibus ante mortem, stomachi indignatione cibos nauseantis laborãs, & angusto spiritu halitũ producens, studium tamen literarum nequaquam omisit, sed totis ijs diebus (præter debitum Psalmodiæ pensum) illi intendebat, Euangeliũq; Ioannis ijs diebus Anglica lingua interpretatus est. Discipulis autem

Laborat è stomacho & pectore.